

Vier mee!

Manneken Pis krijgt een Willemsfondskostuum. 150 jaar vieren we in het Stadhuis

150 jaar Willemsfonds in Brussel. We kunnen dit feestjaar natuurlijk niet zomaar voorbij laten gaan zonder één van d   iconen van onze stad erbij te betrekken. En dus hebben we van de stad Brussel de eer gekregen om een Willemsfondskostuumpje te mogen schenken aan Manneken Pis! Op zaterdag 29 juni zal het ketje dit kostuum dragen!

En er is meer, want die dag biedt de stad Brussel ons bij de officiële viering een drankje aan in het Brusselse Stadhuis. Daarna gaan we dan samen naar Manneken Pis, die ons kostuumpje zal aandoen. Graag nodigen we iedereen die lid is van de Brusselse Willemsfondsafdelingen uit voor deze gelegenheid. Ben je er graag bij? Schrijf je a.u.b. snel in, want de viering in het Stadhuis is beperkt tot 80 personen.

Kom samen het glas klinken op 150 jaar Willemsfonds Brussel!

- ⌚ **Zaterdag 29 juni om 11u00**
- 📍 **Stadhuis, Grote Markt, Brussel**
-   **Gratis deelname (leden)**
-   **Inschrijven via mannekenpis.willemsfondsbrussel.be**

8 mei : feestdag voor de democratie?

Pagina 5

In juli en augustus gaan
wij er even tussenuit,
maar in september zijn
we er natuurlijk weer!

We wensen je alvast een
hele mooie zomer toe!

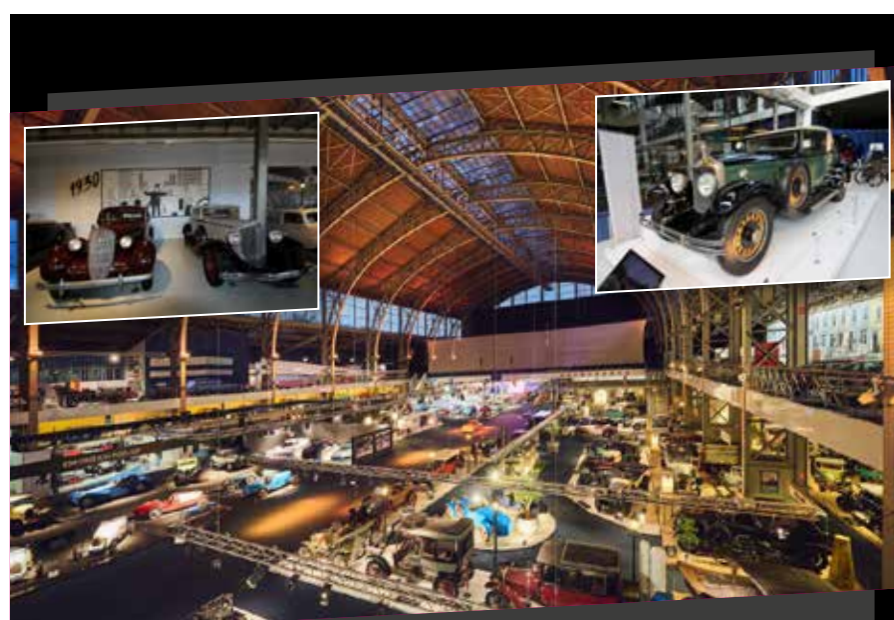

Het briljante bestaan en tragische einde van Robert Goldschmidt

pagina
6-7

door Kurt Deswert

MUSEUM SOIREE IN AUTOWORLD

VOOR DE ACHTSTE EDITIE VAN **MUSEUM SOIREE** TREKKEN WE NAAR HET JUBELPARK! BEKEND EN MINDER BEKEND **GELEGENHEIDSGIDSEN** VERTELLEN JE BOEIENDE VERHALEN BIJ DE SCHITTERENDE AUTO'S IN **AUTOWORLD**! JE KOMT ER MEER TE WETEN OVER HET MUSEUM EN DE PRACHTEXEMPLAREN DIE HET TENTOONSTELT, MAAR **DE VERHALEN GAAN OOK VEEL VERDER**, MET LEUKE ANECDOTES EN UITLEG OVER INTERESSANTE PERSOONLIJKHEDEN, GESCHIEDENIS, CULTUUR EN ONZE STAD. TUSSENDOR kan je UITERAARD OOK ZELF VRIJ HET MUSEUM VERKENNEN. AAN HET EINDE VAN DE AVOND BIEDEN WE JE NAAR GOEDE GEWOONTE EEN **DRANKJE AAN**.

WANNEER: ZATERDAG 14 SEPTEMBER 2024 - 18U30

WAAR: AUTOWORLD, JUBELPARK 11, BRUSSEL

DEELNAME IS GRATIS

SCHRIJF JE IN VIA MUSEUMSOIREE.WILLEMSFONDSBRUSSEL.BE

MEER INFO? GA NAAR WILLEMSFONDSBRUSSEL.BE
OF MAIL [SUZANNE.TERHAAR@WILLEMSFONDS.BE](mailto:suzanne.terhaar@willemsfonds.be)

POËZIE
Uschi Cop
Yusra Llouh
Tijl Nuyts

MUZIEK
Lucas Schreel

13.06.2024

20:00 - 21:30

GC Nekkersdal

Vers Fruit - Een poëzieavond met jong talent in Laken

Op 13 juni gaat een tweede editie door van Vers Fruit. Kom nieuw, vers literair talent ontdekken tijdens een avond vol poëzie en muziek. Drie dichters verrassen je met hun vernieuwende stem, aangevuld met muziek door Lucas Schreel.

Uschi Cop schrijft scherpe en zintuiglijke proza over thema's zoals klimaatverandering, rouw, feminisme, cultuur, kunst en intimiteit. Ze treedt op, schrijft columns, zetelt in de jury van de Herman De Coninckprijs en in 2023 gaf ze haar eerste bundel uit "Zwaktebod".

Yusra Llouh was de jongste van de vijf finalisten voor het Brusselse stadsdichterschap. Een jonge, idealistische dichtster, wiens poëzie en columns sterk sociaal geëngageerd zijn.

Tijl Nuyts gaf reeds verschillende sterke dichtbundels uit en won de voorbije jaren ook talrijke literatuurprijzen. NRC vatte zijn werk samen als: "de taal van Nuyts loopt over van taalplezier, en lijkt soms op te flakkeren van de pagina, zoals de verinnerlijkte stadsverlichting die hij beschrijft (...) met levendige beschrijvingen een boeiend portret van Brussel, een stad die van botsende talen, religies en idealen in Vervoersbewijzen op barsten staat (...) een begenadigd en intrigerend dichter."

Donderdag 13 juni om 20u00
 GC Nekkersdal, Emile Bockstaellaan 107, Laken
 86 88 Nekkersdal
 Gratis deelname
 Meer informatie via info@nekkersdal.be

Colofon

Werkten mee aan deze editie: Johan Basiliades, Imane Belguenani, Renaud Ben Lakhal, Miksi Brouwer, Ilse Carlé, Mireille Corteville, Mimi Crahaij, Pieter-Jan De Coster, Carla Dejonghe, Kurt Deswert, Aviva Dierckx, Christian Maes, Herman Mennekens, Carolina Sanchez, Ethel Savelkoul, Suzanne ter Haar, Ella Van Craen, Hans Van Rompaey, Wim Vanobberghen, Denise Vergeylen en Wannes Van Herreweghe. Dank ook aan Liberas voor hun zeer gewaardeerde bijdragen rond 150 jaar Willemsfonds Brussel.

Wil je Kortweg gratis thuis aankrijgen?
Of wil je deze niet meer ontvangen?
Laat ons iets weten via mail, telefoon of post.
Tel. 0497 58 54 96
Mail: suzanne.terhaar@willemsfonds.be
Postadres: Willemsfonds BHG vzw,
Andrée De Jonghstraat 12 bus 17, 1020 Laken

Vind onze activiteiten, artikels en volledige versies van Kortweg terug op onze websites:
www.willemsfondsbrussel.be
www.kortweg.brussels

Met steun van:

deMens.nu, huisvandeMens Brussel, de Centraal Vrijzinnige Raad, de VGC en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

AFTERWORK **BIER EVENEMENT**

VRIJDAG 31 MEI 17-20U

BRASSERIE DE LA SENNE - ZENNEBAR

Op vrijdag 31 mei aanstaande organiseren we vanaf 17u opnieuw een "Afterwork - Bier Evenement", dit keer in de Brasserie de la Senne - Zennebar. Bierkenner en voormalig hoofd van de Belgische brouwers, Sven Gatz, stelde een mooie selectie voor ons samen. We mogen ons dus verwachten aan veel ambachtelijk stromend (zenne)bier, een deskundige causerie en een kennismaking met een iconische kanaalbrouwerij. Niet te missen, dus breng uw vrienden en uw burens mee en geniet van deze bijzonder afterwork!

Vrijdag 31 mei om 17u00
 Brasserie de la Senne - Zennebar, Tour&Taxis, Anna Bochdreef 21, Brussel **57 86 88 Thurn & Taxis 14 20 Suzan Daniel**
 Gratis deelname (betaal wat je drinkt)
 Meer informatie via suzanne.terhaar@willemsfonds.be

Geleid bezoek aan Tempora

Het Brusselse bedrijf dat nationale en internationale exposities ontwerpt

Redu is het Belgisch boekendorp. Een charmant dorp in de provincie Luxemburg, met tal van kleine boekenwinkels, maar sinds enkele jaren ook een zeer origineel museum: Mudia (www.mudia.be). Een privé-museum. Opgericht door een mecenas, met een verbluffende collectie kunstwerken, gepresenteerd als een geschiedenis van de westerse kunst sinds de middeleeuwen tot vandaag. Op maat van kinderen, maar eigenlijk voor alle leeftijden.

Redu brengt ons naar Brussel, naar Vorst. Daar ontmoeten we hen in de modernistische grote loods en kantoren, Marc en Raphaël Remiche, twee broers. Zij runnen het bedrijf Tempora, een bedrijf in de evenementen sector. Tempora baat het museum Mudia in Redu uit. Een belangrijk bedrijf in de cultuursector.

Tempora werd opgericht door Benoît Remiche - de vader van Marc en Raphaël - in 1998. Ze zetten tentoonstellingen op en runnen musea, van concept over productie tot het beheer. 150 projecten en meer dan een miljoen verkochte tickets in 15 landen. En dat met een honderdtal medewerkers. Allemaal vanuit Vorst. De zoon en neef, Marc en Raphaël Remiche bouwen Tempora verder uit in hun ateliers in Vorst. In de kantoren werken creatieve vormgevers aan de content en de plannen. We krijgen een 3D-rondleiding in een toekomstige thematentoonstelling en in het atelier timmeren de schrijnwerkers letterlijk de tentoonstellingen in elkaar.

Waar moeten we Tempora van kennen? Ze beheren zoals we al aangaven het *Mudia*, een pedagogisch pareltje over de geschiedenis van de Kunst in het boekendorp Redu, maar ook het *Bastogne War Museum*. Ze hebben regelmatig expo's in *La Boverie* in Luik. Zo ontwierpen zij er de expo's over *Bill Viola* en *Andy Warhol*, maar ook bijvoorbeeld de overzichtstentoonstelling over de kunstverzamelaar Paul Rosenberg naar het boek van zijn kleindochter Anne Sinclair: *21, Rue La Boétie*. De catalogus van de tentoonstelling blijft een must.

Ook in Brussel zijn ze actief: onder andere het *Huis van Europese Geschiedenis*, *World of Mind*, en de expo

over *Steve McCurry* werden door Tempora vormgegeven. Met het Willemsfonds organiseerden we ook al tweemaal een Museum soirée in het *Museum voor Natuurwetenschappen* in Brussel: de galerij *Levende planeet*, die telkens in het parcours zat, werd volledig ontworpen en uitgewerkt door Tempora. Kortom: het is echt een bedrijf dat aan de absolute top staat.

Marc en Raphaël zijn trots op de kwaliteit van de tentoonstellingen en musea die ze opzetten of beheren. Maar ze zijn ook vooral ondernemers in de culturele sector.

In het gesprek hebben ze een duidelijke ondernemersreflex: het contraproductief effect van een extra heffing op tickets, de nood aan een tax shelter, de voordelen van publiek-private samenwerkingen, de nood aan overheidsgaranties bij een tegenvallende ticketverkoop, de onvoorspelbaarheid van fiscale druk, de problematiek van de loonkost, de vraag naar een voordeliger gefiscaliseerd mobiliteitsbudget, het belang van het aantrekken van buitenlands talent, de moeilijkheid om bepaalde profielen van medewerkers te vinden, ... Het is boeiend om de bekommernissen van een privé-bedrijf in de culturele sector te aanhoren.

Een passie voor cultuur, kunst, geschiedenis, samen met het talent om die kennis te vulgariseren voor een groot publiek gaan bij Tempora immers perfect samen met privaat ondernemerschap.

*Van onze Willemsfondsvergslaggevers ter plaatse
Quentin van den Hove en Johan Basiliades*

De galerij *Levende Planeet* in het Museum voor Natuurwetenschappen werd ontworpen door Tempora. Hier een foto van tijdens onze Museum Soirée in september 2020, toen Dave Sinardet toelichting gaf in deze zaal.

Wil jij ook graag een kijkje nemen achter de schermen bij de creaties van deze bijzondere museumtentoonstellingen en wil je ontdekken welke exposities ze momenteel ontwerpen en hoe ze hiermee aan de slag gaan? Op vrijdag 13 september brengen we vanaf 15u30 een bezoek aan de werkplaats en studio van Tempora in Vorst. Je kan hier gratis aan deelnemen, maar wees wel snel met inschrijven, want het aantal plaatsen hiervoor is beperkt.

- 🕒 **Vrijdag 13 september om 15u30**
- 📍 **Tempora Vorst, Oude Vijverstraat 44/46, Vorst**
- 💰 **50 Bervoets**
- 🆓 **Gratis deelname**
- 📧 **Inschrijven via johan.basiliades@willemsfondsbrussel.be**

Zomerboeket - Workshop met Marleen

Wil je een mooi zomerboeket leren maken? Dat kan in deze workshop! Je mag rekenen op de professionele begeleiding van Marleen, die vele jaren de zaak Creaflor runde. In de prijs zijn verschillende mooie bloemen, groensoorten, een hapje en een drankje inbegrepen! Je wordt gevraagd om zelf een schort en een snoeischaar mee te brengen.

Het deelnemers aantal is beperkt (max 12 personen). Schrijf dus tijdig in. Het wordt een fleurige avond met een mooi boeket om mee naar huis te nemen!

- 🕒 **Vrijdag 14 juni om 19u00**
- 📍 **GC Kontakt, Orbanlaan 54, Sint-Pieters-Woluwe**
- 💰 **25 euro voor leden / 35 euro voor niet-leden**
- 📧 **Inschrijven via willemsfonds.woluwe@gmail.com**

Als je interesse hebt in deze workshop, zet dan ook alvast vrijdag 18 oktober in je agenda. Dan maken we een herfstboeket. Meer info in de volgende Kortweg.

Freedom & Fantasy

poëzieworkshop

Ontdek de vrijheid van je eigen fantasie tijdens onze exclusieve 'Freedom & Fantasy' poëzieworkshop! Als voorbereiding op de Promenade Poetik op 22 september, nodigen Willemsfonds en Speakeasy je uit om deel te nemen aan een inspirerende schrijfworkshop.

Deze sessie is perfect voor beginnende dichters als dichters die al iets langer schrijven. Door middel van enkele motiverende opdrachten word je uitgedaagd om een kort Spoken Word gedicht te schrijven, dat je vervolgens op 22 september in het Bronnenpark kunt voordragen. Iedereen is welkom om deel te nemen, van nieuwelingen tot meer ervaren dichters. De workshop omvat ook een moment van peer feedback. Dit alles volledig gratis, inclusief een heerlijke maaltijd in Op-Weule. Mis deze kans niet om je creativiteit te laten bloeien en jezelf uit te drukken in poëzie!

- 🕒 **Donderdag 5 september vanaf 18u00**
- 📍 **GC Op-Weule, Sint-Lambertusstraat 91, Sint-Lambrechts-Woluwe**
1 8 29 42 45 Roodebeek ♿
- 💶 **Gratis deelname**
- 📄 **Meer informatie en inschrijven via suzanne.terhaar@willemsfonds.be**

Promenade Poetik zal doorgaan op zondag 22 september in het Bronnenpark. Laat de gedichten en verhalen je leiden langs de bomen, het water en het groen! Je vindt er meer info over in onze volgende Kortweg.

Kom op 22 september mee genieten van poëzie in het groen.

Eerder in Kortweg

Graag brengen we deze activiteiten nog eens onder de aandacht. Wil je er graag meer details over weten? Blader dan even terug in onze vorige Kortweg of lees deze online via <https://www.kortweg.brussels/>.

COMEDY NIGHT

01.06.2024

DEUWSSCHOUWBURG BRUSSEL

DOORS: 19H, START: 20H
TO EURO ENTRY

SERINE AYARI INVITES

LAURIEN VEREECKEN

TEWEB

EMILIE CROON

EDDY LE RENARD

TICKETS: [COMEDY.WILLEMSFONDSBRUSSEL.BE](https://www.comedy.willemsfondsbrussel.be)

POWERED BY

willemsfonds be.be.brussels huis mens

- 🕒 **Woensdag 5 juni om 20u00**
- 📍 **Vlaams-Nederlands Huis deBuren, Leopoldstraat 6, Brussel**
1 3 4 5 29 88 89 De Brouckère ♿
- 💶 **15 euro**
- 📄 **Tickets zijn te koop via <https://wigbert.willemsfondsbrussel.be>**

fed niniū desipitis, si qdē arbitramini me qd dixerim etiā/
dū meminisse. Cū tantā uerborū farraginē effuderim. V3/06
tus illud, μισῶ μάλιστα συμποσίαν. Nouū hoc, μισῶ μάλιστα ἀπο
τίαν. Quare ualete, plaudite, uiuite, bibite, Moria celeberr
mi Mylla. MORIAZ EREKMIQN Felicitatibolunum.

Raf Van Rooy

Erasmus van Rotterdam

Het Grieks als cultuur- en geheimtaal

- 🕒 **Donderdag 13 juni om 20u00**
- 📍 **Erasmushuis, de Formanoirstraat 31, Anderlecht**
49 Erasmushuis 5 46 Sint-Guido ♿
- 💶 **3 euro voor leden / 5 euro voor niet-leden**
- 📄 **Tickets aankopen kan via <http://erasmushouse.museum/>**

Vrijwilliger in de kijker

Mimi Crahaij - Willemsfonds Ganshoren

Waar ben je opgegroeid?

Ganshoren. Ik ben er geboren en heb er altijd gewoond. Tot mijn 18de vlak aan het Laarbeekbos, later langs het zwembad en recentelijk nog op de rand met het Elisabethpark. Sinds enkele maanden heb ik de grootste stap tot nu toe gewaagd: eentje van net geen 2 km verder naar de Strijdersgang in Koekelberg. Voor mijn studies trok ik wel al naar het exotische Zuiden – van Brussel weliswaar. De stad heeft dus altijd een hoofdrol in mijn leven gespeeld.

Waarom is Brussel volgens jou een leuke plaats om te wonen of te vertoeven?

Brussel heeft voor ieder wat wils. Wie je ook bent of in welke levensfase je je ook bevindt, de stad kan je altijd bieden wat je nodig hebt. Het feit dat Brussel niet perfect is (en op sommige vlakken zelfs verre van) vind ik ook net zó zijn charme hebben. Hoe meer kritiek er soms van buitenaf komt, hoe groter mijn liefde voor ons Brussel. Een ongesensureerde stad met een onuitputtelijke

bron aan geheimen waar altijd iets te ontdekken valt.

Hoe ben je bij het Willemsfonds terechtgekomen?

Ik ben letterlijk opgegroeid met het Willemsfonds. Mijn grootouders zijn al meer dan 55 jaar lid, van in de tijd dat mijn grootoom Emile Janssens actief was als voorzitter. Mijn oma was wekelijks in de weer met het bedenken van nieuwe activiteiten, het aanschrijven van leden of potentieel nieuwe leden, of het helpen op activiteiten en ook mijn opa hielp maar wat graag mee. Het was dan ook een evidentie om hierin mee te gaan en me ook voor de organisatie in te zetten.

Wat maakt het Willemsfonds interessant voor jou?

Het onophoudelijk ontmoeten van nieuwe mensen (leden van verschillende afdelingen, deelnemers aan activiteiten, externe organisatoren van tentoonstellingen, voorstellingen, ...) en daarnaast de ontdekkingstocht naar leuke nieuwe activiteiten.

Wat wil jij als vrijwilliger bij jouw afdeling bereiken voor de regio?

Ik heb zelf heel m'n leven in het noorden van Brussel gewoond, tussen grootstad en de rand. Die noordrand is altijd al als een minder 'sexy' stukje van Brussel beschouwd. Andere delen van het gewest hebben sowieso veel troeven, maar het Noorden heeft die zeker ook, en ze worden vaak onderbelicht. Ik vind het dan ook fijn om met Willemsfondsactiviteiten ook te tonen wat voor pareltjes het Noorden te bieden heeft.

Wat zijn volgens jou nog enkele aandachtspunten waar het Willemsfonds aan kan werken?

Aangezien Brussel de afgelopen 150 jaar is uitgegroeid tot een enorme metropool, is het belangrijk dat we als vereniging ook voldoende mee evolueren. Het is dus belangrijk dat we daarmee rekening houden, zowel wat het aanwerven van leden als het organiseren van activiteiten betreft. Zodat we een diverse vereniging met frisse kijk op de maatschappij blijven!

Wat is tot nu toe jouw favoriete evenement van het Willemsfonds?

Dat moeten de comedeyavonden in het prachtige Theatre Vaudeville zijn. Ik kijk ook al heel erg uit naar de Comedynight op 1 juni in de Beursschouwburg!

Tot slot: heb je nog een tip voor anderen in Brussel?

Of je nu een Brussel-kenner bent of hier pas recentelijk bent neergestreken: haal deze zomer "Een gehucht in een moeras" van Marc Didden in de bib of boekenwinkel, en zet je met het boek en een lekker drankje in één van de Brusselse parken of in een gezellig volks café. Het is een boek vol scherpe observaties, subtiële liefdesverklaringen, kritische anekdotes en leuke weetjes. Didden neemt geen blad voor de mond, maar ik heb mezelf verschillende keren betrappt terwijl ik beamend glimlachte om wat ik las. Een heel mooie ontdekkingsreis door Brussel. Ik heb alvast een exemplaar in de kast staan voor wie hem wil lenen!

We blijven ijveren om van 8 mei een officiële feestdag te maken in ons land en onze stad!

8 mei - de overwinning van de liberale democratie op het fascisme

Wanneer een echte feestdag?

Net als vorig jaar kwamen we met een aantal Willemsfondsen samen aan het standbeeld van veldmaarschalk Montgomery, langs de laan waarlangs de geallieerden Brussel binnenreden in september 1944 bij de bevrijding van de stad, om er te klinken op de vrijheid en feestelijk samen te komen.

Want feesten, dat is wat we willen doen op 8 mei. Vieren dat aan het einde van de Tweede Wereldoorlog de liberale democratieën hebben gezegevierd over de fascistische dictaturen. Vieren dat op 8 mei 1945 de verschrikkelijke oorlog eindigde in Europa, en dat ook een einde kwam aan het terreurbewind dat de fascisten in grote delen van Europa, en ook in Brussel, hadden gevoerd in de voorgaande jaren. En ook nadenken over de toekomst: over hoe we ten allen prijze moeten vermijden dat fascistische ideologie ooit opnieuw aan de macht zouden komen en er zich een herhaling van het verleden zou kunnen voordoen.

De Brusselse 'Zeppelin'-bouwer

Het briljante bestaan en tragische einde van Robert Goldschmidt

door Kurt Deswert

Vandaag wordt er weer druk (en luid) gediscussieerd over de toekomst van Brussels Airport. De oorsprong van onze luchthaven lag, meer dan honderd jaar geleden, in een houten Zeppelinloods, die aan het begin van Wereldoorlog I door de Duitse bezetter gebouwd werd op het grondgebied van Haren en Evere. De Zeppelin, merknaam genoemd naar de Duitse luchtvaartpionier Ferdinand von Zeppelin (1838-1917) spreekt tot de verbeelding. In het Frans heten ze 'dirigeables'. Die hadden, nog voor de Duitse inval, hun sporen al verdiend in het Brusselse. Met dank aan een opmerkelijke Belle Epoquefiguur en homo universalis, Robert Goldschmidt (1877-1935).

Goldschmidt is vandaag grotendeels vergeten, al draagt er in Elsene wel een pleintje zijn naam. (Het is minuscule...) In de Van Horenbeecklaan in Oudergem herinnert er dan weer wel een fresco aan Goldschmidts meest in het oog springende verwezenlijking; het luchtschip "Belgique". Dat werd in de buurt voor de eerste keer 'te lucht' gelaten. In de ochtend van 28 juni 1909; om 5u45, waren de op dat ogenblik al wakkere inwoners van het landelijke Watermaal-Bosvoorde en Oudergem getuige van het schouwspel. Hoog in de hemel, aangedreven door twee motoren, vloog een sigaervormig luchtschip voorbij.

De 'Belgique' was de eerste bestuurbare luchtballon in ons land. Een pionierstukje. Het was eigendom van Goldschmidt, die als ingenieur/industrialist met wat hulp van Ernest Solvay (1838-1922) en beroep doende op de expertise van de besnorde Louis Godard, telg uit een befaamde Franse familie van astronauten, het schip wist te bouwen. Godard zou de 'Belgique' besturen tijdens die eerste vlucht, met Goldschmidt aan boord...

Dat de 'Belgique' opsteeg van op het plateau van Solbosch, op de grens van Watermaal-Bosvoorde en Oudergem, was niet toevallig. De omstandigheden leenden zich er daar perfect toe. Rond de eeuwwisseling was er ruimte zat in het zuidoosten van de hoofdstad.

Robert Goldschmidt, geportretteerd door Henri Evenepoel, 1896

Watermaal-Bosvoorde, Oudergem en de Woluwe waren nog niet verstedelijkt. Ze bevonden zich bovendien op korte afstand van het hart van Brussel; het epicentrum van de Belgische economie, industrie en wetenschap, die op dat moment allen meedraaiden op mondiaal niveau. Dat bood letterlijk ruimte voor de experimenten.

Vliegkoorts

Aan het einde van de jaren 1900, slechts enkele jaren nadat de Amerikaanse gebroeders Wright de eerste geslaagde vlucht met een vliegtuig hadden uitgevoerd, woedde er een ware vliegkoorts in Europa. Die bereikte ook België. In Sint-Pieters-Woluwe, werd een aerodroom ingericht. De vliegmeetings trokken er telkens drommen kijklustigen. Zeker als Jan Olieslagers², de 'Antwerpse Duivel', langs kwam met zijn Blériot... De piepjonge luchtvaart was dan nog grotendeels volksvermaak. Op de shows konden waaghalzen als Olieslagers stevige geldprijzen winnen... Of het bekopen met de dood, want dat gebeurde ook regelmatig... Sommige hemelbestormers stortten onherroepelijk neer ter aarde...

Homo Universalis

Dat ook Robert Goldschmidt zich met luchtvaart bezig zou houden, lag niet geheel in de lijn der verwachtingen. Het was ook niet meteen zijn specialiteit. Nu ja; hij had er eigenlijk te veel... Goldschmidt was een homo universalis. Een wetenschappelijke duizendpoot. Hij stamde uit een rijke Duitse handels- en bankiersfamilie, die zich in Brussel had gevestigd. Maar, eerder dan op de financiële familielauwen te rusten, raakte hij gepassioneerd door alles wat met mechaniek, techniek en chemie te maken had. Op zijn zestiende besloot hij om bij een mechanicus in de leer te gaan. Hij ging ook studeren aan de ULB. Vanaf zijn 26ste zou hij er ook les geven³. Hij studeerde en doceerde ook een tijdje in Duitsland. Daarnaast richtte hij zijn eigen laboratorium en bedrijf op⁴.

Robert Goldschmidt (rechtstaand, helemaal links) op de beroemde eerste Solvayconferentie van 1911 in Hotel Metropole, samen met o.a. Marie Curie, Albert Einstein, Henri Poincaré, Hendrik Lorentz en Ernest Rutherford.

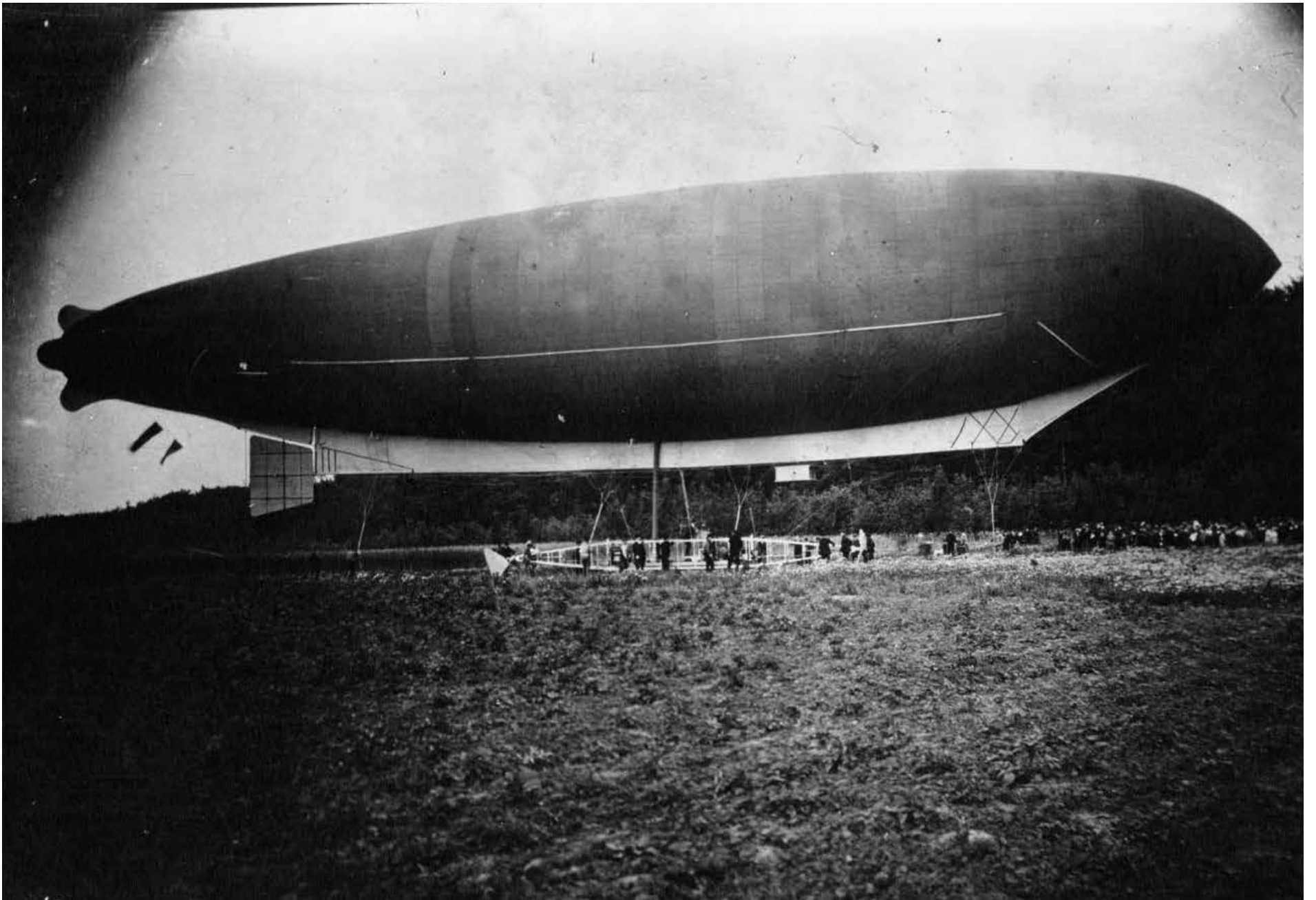
Herenkingsmedaille door de gemeentebesturen van Oudergem en Watermaal-Bosvoorde

Aanvankelijk hield Goldschmidt zich vooral bezig met elektrochemie. Samen met Paul Otlet (1868-1944), de man die bekend zou worden als grondlegger van de 'informatiewetenschappen'⁵, ontwikkelde hij in 1906 de microfilm, om informatie op te kunnen slaan...⁶ Hij liep toen al erg in de kijker in bepaalde kringen. Op vraag van en met steun van Albert I ging hij aan de slag in de telegrafie en radiocommunicatie ("télégraphie sans fil"). Albert wou Belgisch Congo van moderne communicatiemiddelen voorzien. Goldschmidts experimenten leidden tot transcontinentale verbindingen en, net voor de Eerste Wereldoorlog, ook tot de allereerste radioconcerten in Europa. Op vraag van Albert I ging Goldschmidt vervolgens in Laken ook telegrafen en radiocommunicatoren opleiden. Want als hoofd van de strijdkrachten zag Albert ook wel haarfijn het militaire nut van de nieuwe technologie in...

In wezen was Goldschmidts vliegavontuur in 1909 eigenlijk enigszins een zijprojectje... Deels hobbyproject, deels als hobby vermomd legerexperiment... Maar wat voor een project werd het! De 'Belgique' mat maar liefst 60 meter lengte en was 10 meter breed.

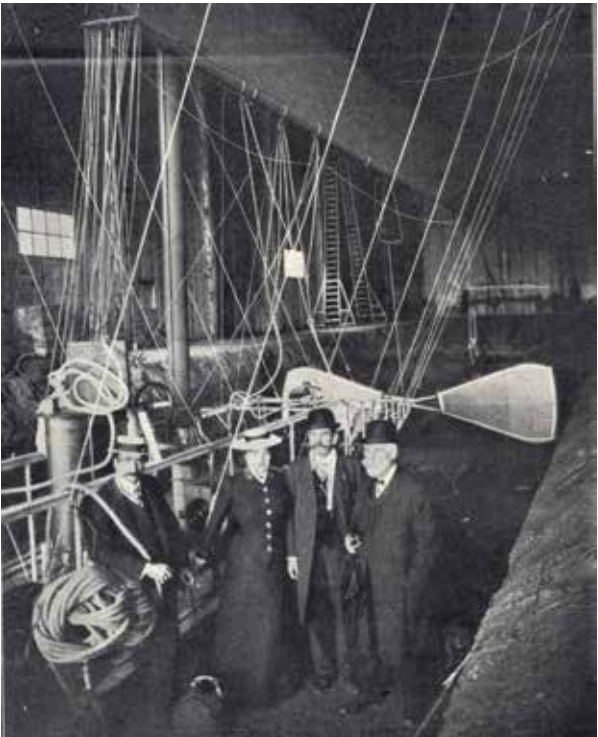
Belgique

Uiteindelijk zou de Belgique 23 vluchten uitvoeren. Een ooggetuigenverslag uit die tijd beschrijft het effect dat het overstekende luchtschip had op de Brusselaars: "Muitende minderjarigen, fijne dames, oudere moeders, uitzinnige jonge kinderen, indrukwekkende vaders, de massa. Uiteindelijk keek een immense massa naar het grote luchtschip dat voort schreed, rigide, op slechts 150 meter hoogte. Men kon de passagiers ontwaren; men kon de schroeven zien draaien. Men kon de motor horen. Traag en majestueus... Het is een verbazingwekkend spektakel. Het verkeer stopte bruusk. De trams stopten. De wagens hielden halt; en iedereen was stomverbaasd."⁷

De 'Belgique', klaar om te vertrekken vanaf Solbosch, 1909

Het luchtschip zou door Goldschmitt en Solvay een aantal keer geüpgraded worden en uiteindelijk weggeschonken aan het Belgische leger. Maar het zou al crashen in 1910... Ergens ter hoogte van Kraainem... Ook andere luchtschepen zagen in die periode het leven. Zoals de 'Flandre', die in een hangar aan het Oefenplein⁸ werd gebouwd, maar nooit voltooid geraakte. Of de 'La Ville de Bruxelles', die wel de lucht in zou raken... Het plan om ze tijdens WOI als oorlogstuig in te zetten, zou echter letterlijk nooit van de grond komen... Al bouwden de Duitsers dus wel een hangar voor hun eigen luchtschepen... Die ze ook effectief als bommenwerper in zouden zetten in het conflict...⁹

De "Belgique" in de hangar, 1909, met Goldschmidt links en Godard de tweede van rechts

Interbellum

Goldschmidt sloot zich zelf aan bij het leger. Als hoofd 'uitvindingen'. Een deel van zijn werk was dan al ter ziele gegaan. Niet alleen de 'Belgique'. Aan het begin van de Duitse inval werden zijn radio-installaties onklaar gemaakt om ze niet in handen van de Duitsers te laten vallen... Na de oorlog zouden Goldschmidt en zijn werk langzaam wegdeemsteren... In het vernielde en industrieel ontmantelde België van het Interbellum, was nog maar weinig plaats voor het soort idealistische fantasten als Goldschmidt. Een aantal overheidsopdrachten (voor moerasboten en amfibievoertuigen) in Belgisch Congo, raakten nooit uitgevoerd en de concurrentie op de telegrafie- en radiomarkt begon te spelen en door te wegen.

Gedesillusioneerd besloot Goldschmidt naar Frankrijk te verhuizen. Hij vestigde zich in Villeneuve-Loubet, in de buurt van Nice. Daar wijdde hij zich opnieuw aan zijn eerste liefde, de chemie...

Op 28 mei 1935 trof zijn secretaresse hem daar 's ochtends dood aan. Hij had zichzelf van het leven beroofd¹⁰. Een briefje lag naast hem: "Je vais m'endormir pour toujours"... De briljante uitvinder en industrieel werd gerepatrieerd en begraven. Op het kerkhof van Brussel, in Evere.

Zijn graf ligt er daar vandaag overwoekerd en slecht onderhouden bij...

Kurt Deswert

Louis Godard, de Franse ballonbouwer en piloot van de 'Belgique'

Voetnoten

- ¹ In de buurt van waar vandaag het Prinsenveld ligt.
- ² Er is een straat in de buurt naar hem vernoemd.
- ³ Zijn proefschrift handelde over de thermodynamica van gassen... ⁴ Uit die periode dateert ook een schilderij van de bekende schilder Henri Evenepoel (1872-1899), dat Goldschmidt afbeeldt in zijn lab.
- ⁵ Otlet wordt beschouwd als een voorloper/inspiratiebron van Google. Door Google zelf.
- ⁶ Het boek als informatiedrager was te beperkt in omvang om Otlets ambitie waar te maken, namelijk om 'alle informatie ter wereld' te kunnen omvatten...
- ⁷ Journal de Bruxelles, 6/8/1909
- ⁸ Op de huidige campus van de ULB-VUB
- ⁹ Denk maar aan het bekende vers uit Paul Van Ostaijens gedicht 'Bedreigde stad' "Jef, jef, jef 'ne zeppelin, kruipt al gauw de kelder in"(1921)
- ¹⁰ Denk je aan zelfmoord en heb je nood aan een gesprek, dan kan je terecht bij de Zelfmoordlijn op het nummer 1813 of via www.zelfmoord1813.be

Ceci n'est pas une friture

Begin dit jaar startte onze vrijwilligster Ella een nieuwe blog onder de naam “La Sorteuse - Get a taste of Brussels.” De teksten online zijn enkel in het Engels beschikbaar (<https://lasorteuse.wordpress.com>), maar speciaal voor jou, Kortweglezer, kiest ze er elke editie eentje uit om naar het Nederlands te vertalen. Veel leesplezier en wie weet ontdek je een nieuw Brussels pareltje...

Laat de naam je niet misleiden: Friture René is niet zomaar een frituur. De bistro bestaat al sinds 1932 en is sindsdien van generatie op generatie doorgegeven. Terwijl vader Dirk de keuken draaiende houdt, voorziet zoon Nicolas het menu van een selectie theesoorten. Het is een van de meest authentieke Brusselse brasseries, ver weg van het toeristische centrum.

Ga de strijd aan met de voetbalfans

Ga vooraf even na of RSC Anderlecht een wedstrijd speelt, want op die avonden zijn de tafels schaars bij René. De iconische moules à l'escargot (gegratineerde mosselen met boter, peterselie, knoflook, sjalotten en witte wijn) kan je dan ook op je buik schrijven.

Op alle andere dagen, van woensdag tot en met zondag, heerst er een gezellige drukte in het restaurant. De zaak ziet er erg uitnodigend uit, met rood-wit geruite toile cirée op de tafels. De zaal is ruimer dan ze van buiten doet uitschijnen. Je kunt plaatsnemen in verschillende knusse hoekjes. De voorkamer doet op een bepaalde manier meer denken aan een frietkot, de achterkamer is eleganter, maar al met al heel eenvoudig en volks.

In de zomer kun je tussen het groen zitten op het terras, weggestoken naast een schattig pleintje met een prachtig gebouw waarin het plaatselijke vredegerecht is gevestigd. Je hoort Vlaams, Frans en Engels als je binnenkomt. Oud en jong zijn te vinden aan de tafels én achter de toog.

3 redenen om van Friture René te houden:

- Het groene terras aan de voorkant
- Het klassieke interieur met iconische rood-wit geruite tafellakens
- Belgischer wordt het niet

Filet américain (links), biefstuk in pepersaus (rechtsboven), stoofvlees (rechtsonder)

Aan tafel!

Klassiekers zoals stoofvlees, ballekes in tomatensaus, filet américain, steak en mosselen in het hoogseizoen staan je te wachten. Stuk voor stuk vergezeld van een genereuze portie frietjes. Volgens de legende mogen mosselen alleen worden gegeten in de maanden die eindigen op R (september, oktober, november, december). Tegenwoordig zijn mosselen echter verkrijgbaar van half juli tot half april - bedankt, moderne koelsystemen. Het is dus perfect mogelijk om in de zomer op het terras te genieten van een lekkere pot moules-frites.

Belgische klassiekers die je niet mag missen: ballekes in tomatensaus • stoofvlees of carbonnade flamande • filet américain - tartaar van rundvlees • moules à l'escargot - gratineerde mosselen met boter, peterselie, knoflook, sjalotten en witte wijn (foto)

Iets anders waar René bekend om staat, maar niet voor 'gevoelige eters': paardenbiefstuk. Hoewel... ik veronderstel dat sommige toeristen de handdoek al in de ring zouden gooien bij de gedachte aan onze rauwe filet américain... (Als deze all-time klassieker je wel kan bekoren en je je aan de andere kant van Brussel bevindt, kan ik je ook Le Saint Hubert in Schaarbeek aanraden, waar ze de américain voor je neus door de molen draaien).

Of je nu fan bent van paars-wit, of van de minder conventionele vleessoorten, of niet, Friture René is een Brusselse ervaring die je niet wilt missen.

Ella Van Craen

Friture René: Verzetsplein 14 Anderlecht

Terug naar de Limburgse Middeleeuwen met Rick De Leeuw

Rick De Leeuw schreef een boek en hij deed dat (naar gewoonte) goed... De ex-frontman van de Nederlandse punkrockgroep, de 'Tröckener Kecks', stortte zich na zijn zangcarrière in verschillende artistieke wateren. Een tijdlang woonde hij in Brussel. Onze stad inspireerde hem in 2017 voor de schelmenroman 'Ik, Jan Smeken', die hij schreef samen met Remco Sleiderink. Het boek, over de gelijknamige middeleeuwse Brusselse stadsdichter, werd uitgegeven door het Brusselse Willemsfonds.

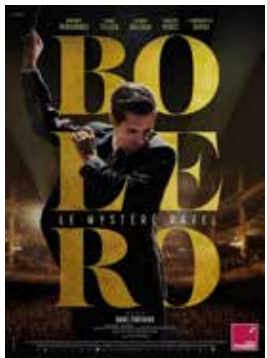
Met zijn nieuwste roman, 'De Verdwijning van Peter Treckpoel' keert De Leeuw terug naar diezelfde periode; de late middeleeuwen. Een periode waarin de wereld op het kantelpunt met de renaissance stond. Een woelig tijdperk ook voor de Lage Landen. De roman speelt zich af in de Limburgse grensstreek, waar De Leeuw intussen al een aantal jaren woont.

'De Verdwijning van Peter Treckpoel' is een historische whodunit. Hoofdpersonage Jean Schoenmaekers gaat op zoek naar de verdwenen verzekeringsagent/heemkundige Hubert Thys. Die bleek zich voor zijn verdwijning obsessief vastgebeten te hebben in het leven

van kroniekschrijver en kapelaan Peter Treckpoel (1442-1506). Rond 1500 had Treckpoel een impressionante geschiedenis over Limburg geschreven. Maar zes jaar later was hij ineens helemaal van het toneel verdwenen. Met de hulp van een gevatte, vrouwelijke archivaris reconstrueert Schoenmaekers stukje voor stukje Thys' zoektocht. En die legt uiteindelijk een 500 jaar oud complot bloot dat de Europese geschiedenis lijkt bepaald te hebben...

'De Verdwijning van Peter Treckpoel' mixt de beste elementen uit de whodunit en samenzweringsroman, met een maximale lokale herkenbaarheid erbovenop. De genreclichés worden niet geschuwd, maar één voor één geeft De Leeuw ze toch nog een verrassende draai. Los van het spannende verhaal dat crescendo naar de ontknoping toewerkt, kan je 'De Verdwijning' ook lezen als lokale toeristische gids voor Limburg. De Leeuw voert in zijn roman tal van bekende trekpleisters, cafés en restaurants in de streek op. (Lees het boek met google naast je.) Dat levert een maximale herkenbaarheid op voor streekbewoners en -bezoekers...

Kurt Deswert

Filmrecensie

Le Boléro de Anne Fontaine

Boléro en Ravel, *sont deux mots qui vont très bien ensemble*, ze zijn onafscheidelijk. De Film *Boléro – Le Mystère Ravel*, een Franco-Belgische coproductie van Anne Fontaine, vertelt ons het leven van Maurice Ravel (1875-1937) aan de hand van de opdracht die sterdanseres Ida Rubinstein bij hem plaatste in 1928. Ze wou een Spaans klinkend ballet. Ravel vatte het idee op *Iberia* van Albeniz voor haar te orkestreren, tot bleek dat de rechten hierop al genomen waren. Onder tijdsdruk schrijft hij de Boléro. In een spel van flashbacks leren we de muziek, carrière en persoonlijkheid van Ravel kennen, en dus ook de unieke en wat vreemde plaats die de Boléro daarin inneemt.

Elke film heeft een zeker spanningsveld en intrige nodig. Anne Fontaine bouwt die spanning op rond Ravels vermeende complexe relatie tot zijn eigen seksualiteit. Dit is speculatie. Ravel was uiterst discreet over zijn privéleven. Er is gewoon niets over geweten. Maar de twist rond zijn intiem leven, ook al is het niet meer dan speculatie, dient wel het verhaal. De Boléro staat vandaag synoniem voor erotische, ultra-sensuele muziek. "Dat is toch gewoon pure seks, toch?" zegt Clara De Decker in een recente podcast voor de radiozender Klara over de Boléro (november 2023). Velen leerden de Boléro dan ook in de jaren '80 kennen via niemand minder dan Bo Derek, in de erotische komedie "10". Maar die Boléro

staat in schril contrast met het oeuvre van Ravel dat in essentie "gevoelig is, zonder sentimenteel te zijn", elegant en stijlvol, eerder dan spannend en opzweepend. Dat contrast tussen de erotische Boléro die Ida Rubinstein wou en de Boléro als *danse macabre*, machinaal, modern, rationeel, tot op de seconde gechronometreerd, die Ravel voor ogen had, is de kapstok waar Anne Fontaine de film aan ophangt.

De film zet Ravel neer zoals ik hem mij altijd heb ingebeeld, in zijn muziek en in de verschillende biografieën die over hem zijn geschreven¹. Hij is een boegbeeld van de avant-garde die in alle opzichten de moderniteit omarmt. En tegelijk is hij zeer klassiek, respectvol voor de traditie in de Franse muziek. Een vriend en bewonderaar van Stravinsky, van diens alles vernieuwende *Le Sacre du printemps* (1913), maar ook de erfgenaam van Mozart en Haydn. Ravel is een groot artiest, gepassioneerd door muziek, maar wel muziek die voortkomt uit hard werken, en niet door een idyllische muze. De muziek is anti-romantisch, impressionistisch, maar ook rationeel, gefocust op de techniek, ... en altijd met humor, met ironie en zelfrelativering. Er is geen spirituele dimensie, dat is Ravel vreemd. Ook geen hogere ideeën. Wel esthetisch plezier. Groot, zonder virtuoos te zijn ...

Et le Boléro dans tout ça? Het was een geniale vondst, ontstaan onder tijdsdruk. Een oorwurm. Een hit. Zo begint de film ook, met alle mogelijke uitvoeringen van de Boléro, in alle mogelijke stijlen. Ook de *Afro Boléro* van Angélique Kidjo en Philippe Cohen Solal (Gotan Project). De Boléro is geniaal en banaal tegelijk. Ravel had er een haat/liefde verhouding mee. Kort voor zijn dood zou hij bij het horen van de Boléro op de Radio gezegd hebben: "Ah! Als ik bedenke de poets die ik de muziekwereld hiermee gebakken heb!". Weer die ironie en zelfrelativering. Anne Fontaine draagt haar steentje bij. De rol van Pierre Lalo, de *bête noire* van Ravel, zijn grootste criticus zijn hele carrière door, wordt vertolkt door de pianist Alexandre Tharaud, zowat de grootste hedendaagse uitvoerder van Ravels pianowerk en uiteraard een groot bewonderaar.

De Boléro komt pas laat in Ravels carrière, in 1928. Hij is dan al een gevierd artiest: *het Strijkkwartet*, *Jeux d'eau*, *Ma mère l'oye*, *de Violonsonate*, *La Valse*, ... te veel om op te noemen. Toch moest het beste nog komen in 1932. Zijn Pianoconcert in Sol met het *adagio assai*. De film van Anne Fontaine stopt niet bij de Boléro. Ze neemt dit gevierd concerto nog mee en loopt door tot aan Ravels tragische dood. Dat laatste was misschien niet nodig.

De essentie was al verteld en was sterk genoeg, ook zonder die toegevoegde tijd met te veel schmink en grijze haarverf voor Raphaël Personnaz, die nochtans een goede Maurice Ravel heeft neergezet.

Voor Brusselaars heeft *Boléro – Le mystère Ravel* een extra dimensie. De prestigieuze Franse muzikwedstrijd *Prix de Rome* vindt plaats in het art deco kader van de Ecole Nr.1 in de Josaphatstraat in Schaarbeek. De concertzalen in Denver, New York en Chicago lijken verdacht op de studio's van Flagey in Elsene of van Bozar aan de Kunstberg. En New York zelf lijkt op de sociale woningen achter het Vossenplein in de Marollen, met een extra skyline van skyscrapers. Een fijn weetje.

Kortom: een bijzonder geslaagde film over wellicht de grootste Franse componist, met een kleine Brusselse touch. Een Netflix coproductie, al enkele weken in de zalen, maar dus weldra ook op de streaming platform. Een aanrader voor muzikliefhebbers en gewoon voor film liefhebbers.

Voor wie niet op de film kan wachten, Clara De Decker en Sander De Keere maakten in november 2023 een fijne podcastaflevering over de Boléro van Ravel in de reeks *Eerste hulp bij Klassiek*. Deze is terug te beluisteren op VRT Max of op Spotify. Eveneens op Spotify: *Boléro – Le mystère de Ravel (Bande originale du Film)*, door de Brussels Philharmonic onder leiding van Dirk Brossé (Warner Classics).

Johan Basiliades

¹ De film is gebaseerd op de biografie "Maurice Ravel" van Marcel Marnat, (Fayard 1986). Ik heb me gebaseerd op "Ravel" van Vladimir Jankélévitch, uit 1939 (Point essais 2016 met voorwoord van Alexandre Tharaud) en de Ravel van Sylvain Ledda, (Folio biographie, 2016).

WINACTIE

In 2024 zal het exact 20 jaar geleden zijn dat een verloren gewaand manuscript van Treckpoel herontdekt werd in het Hasseltse rijksarchief... Deze roman zal er alvast mee voor zorgen dat Treckpoel niet meer vergeten wordt (zie artikel linkerpagina). Met het Brusselse Willemsfonds geven we 3 exemplaren van dit razend spannende boek van Rick De Leeuw weg. Tot 21 juni om 14u00 kan je op <https://winactie.willemsfondsbrussel.be> deelnemen. Veel succes!

De winnaars van de vorige wedstrijd zijn: C. Selleslag, M. Joosten en K. Debrock. Proficiat!

WE HEBBEN DE
TAALSTRIJD
GEWONNEN

Jan Frans Willems

De Canadese professor Jean Laponce ontwikkelde de theorie dat talen andere talen verdringen, ook al zijn de sprekers van die talen elkaar niet ongunstig gezind. Naar het bekende latijnse gezegde dat een mens een wolf is voor de mens (*homo homini lupus*) beweerde hij dat een taal een wolf is voor een andere taal (*lingua linguae lupus*). Het staat bekend als de wet van Laponce.

Lingua linguae lupus

Sinds oudsher wordt er in verband met de verhoudingen tussen Franstaligen en Nederlandstaligen in Brussel en België gesproken over een taalstrijd. Terecht. Een goed gekozen begrip. Talen zijn nergens ter wereld vriendelijk voor elkaar. Integendeel! Hoe vriendelijk en hoffelijk sprekers van verschillende talen met elkaar ook mogen zijn, voor de talen zelf geldt het licht aangepast adagium: een taal is als een wolf voor een andere taal.

De wetten van de sociolinguïstiek, de processen van acculturatie (waarbij een groep individuen culturele of sociale kenmerken van een andere groep individuen overneemt, red.), zijn onverbiddelijk, waar ook ter wereld. Talen verdwijnen. De sterke peuzelen de zwakke talen op, terwijl de sprekers vriendelijk naar elkaar staan te lachen. Tenzij ... tenzij ... je een taalbeleid voert die tegen deze wetmatigheden ingaat.

De dag dat Jan Frans Willems (en medestanders) in de 19e eeuw bewust kozen voor het Nederlands (naast het Frans), in plaats van het Vlaams als cultuurtaal in België, waren ze vastbesloten deze taalstrijd aan te gaan, gedekt door een sterke cultuurtaal, met geschiedenis en aanzien. Willems, de vader van de Vlaamse beweging was een taalflamingant.

Wetten, taalwetten vormen een sterke verdedigingslinie voor een taal in een taalstrijd. "Tussen de sterke en de zwakke is het de vrijheid die onderdrukt en de wet die bevrijdt" schreef een tijdgenoot van Jan Frans Willems,

de Franse dominicaan, schrijver en politicus Lacordaire. Onderwijs, een uitgebreid netwerk van scholen, zijn de taalwetten 2.0. Het onderwijs beschermt niet enkel de sprekers van een taal in hun rechten. Onderwijs bestendigt het gebruik van een taal, zorgt voor taaloverdracht, breidt het gebruik en het aanzien van een taal uit. Terreinwinst heet dat!

In Brussel hebben we de laatste 25 jaar massaal Nederlandstalige scholen gebouwd. We hebben naast wetten heel sterk ingezet op de promotie van onze taal in het dagelijks gebruik. We hebben het Nederlandstalig cultureel leven actief op de kaart gezet. Bij het Willemsfonds noemen we die positieve aanpak: het zoete taalflamingantisme.

De psychologie is dus veranderd. Een Nederlandstalige Brusselaar voelt zich vandaag steeds minder de zwakke. Hij is doorgaans de meertalige Brusselaar. Hij heeft een streepje voor sociaal en economisch. Het is wat bout, maar sociaal, maatschappelijk, psychologisch én economisch heeft hij de taalstrijd gewonnen. Zijn taal is geen handicap, maar een troef. Zo voelt het aan. Enkel voor wie strijd gelijkstaat aan vernietiging van de andere, zal de strijd oneindig blijven doorgaan. Voor de meeste Brusselaars geldt vooral dat onze taal er anno 2024 opnieuw staat. Hij kan complexloos Nederlandstalig zijn in onze stad.

Johan Basiliades

Karel Buls

Politiek afscheid van een Scholenbouwer

Julius Hoste sr.

Het Willemsfonds staat al 150 jaar, onafgebroken, voor het bevorderen van het Nederlands in Brussel, via onderwijs en cultuur. Dat treft. Op 9 juni neemt Guy Vanhengel afscheid van de politiek. Dat ons Brusselse Willemsfonds steeds actieve politici heeft gekend weten we: Karel Buls en Julius Hoste Sr. uiteraard. Daarna was er ook minister Julius Hoste Jr. Het zijn politici die in Brussel iets hebben betekend voor het Nederlands. Politici, diepgeworteld in het Willemsfonds. Zo ook Guy Vanhengel, erevoorzitter van de afdeling Schaarbeek-Evere-Sint-Joost. Het Willemsfonds ging er met de paplepel in. Vader Gerard Vanhengel studeerde aan de Willemsfondsschool en werkte later voor de school.

Guy Vanhengel is Vlaams minister geweest, federaal vicepremier en Brussels minister. Maar bovenal is hij, als collegelid van de VGC, een scholenbouwer geweest in Brussel. Hij heeft, bijna eigenhandig, tussen 2000 en 2024 het aantal plaatsen voor ketjes in Brusselse scholen met meer dan de helft laten groeien. Een recordgroei op een recordtijd, dat is *du jamais vu*. Van 33.000 naar 53.000. Dag in, dag uit heeft hij financiering gezocht, projecten opgestart, samengezeten met het gemeenschapsonderwijs, met alle gemeenten en de burgemeesters, met het Katholiek onderwijs, ... ook met de kardinaal heeft deze liberaal overlegd om Brusselse ketjes een plaats in het onderwijs te kunnen geven. Vergaderd met met architecten en aannemers, administraties en directeurs. Hij heeft de lerarenopleidingen versterkt en een aanzet gegeven voor een samenwerking tussen Nederlandstalige en Franstalige opleidingen, om tweetalige leerkrachten te valoriseren, want scholen hebben leraren nodig. Neem

het begrip scholenbouwer gerust letterlijk.

Carla Dejonghe, nog een politica verankerd in het Willemsfonds, zei bij de hulde aan Guy in het Parlement op 3 mei: "Ik verdenk hem ervan dat hij 's nachts nog een speelplaats ging verfraaien".

De impact van al die nieuwe scholen op Brussel kan je onmogelijk overschatten: de impact op de plaats van het Nederlands in onze hoofdstad en op een generatie ketjes van over de hele wereld. Die impact is immens. Die impact ervaren we in het dagelijks leven in de stad. De Nederlandstalige scholen zijn een begrip en nog meer een kwaliteitslabel geworden.

We horen jongeren opnieuw Nederlands met elkaar spreken, op de metro en tram, we zien Franstalige en anderstalige ouders druk debatteren over de schoolvakanties in het Nederlandstalig onderwijs, we zien bedrijven tot ver buiten Brussel onze tweetalige Brusselaars aanwerven, ... en het obligate antwoord: "*je m'excuse, je ne parle pas flamand, mais mes enfants sont dans l'enseignement en Néerlandais*" is legio.

Van 33.000 ketjes naar 53.000 ketjes. De sociale impact, de kansen, de impact op de arbeidsmarkt, op de economie, op de innovatie aan onze hogescholen en universiteiten, ... en de impact op het Nederlands, onze taal ... die is niet te meten in cijfers.

We stellen voor dat we vanaf heden de Willemsfondser Guy Vanhengel steeds vermelden als "Guy Vanhengel, Scholenbouwer". Merci!

Het Brusselse Willemsfonds

Het Brusselse Willemsfonds bestaat 150 jaar! In de vorige edities van Kortweg beschreven we al een stevige periode van onze geschiedenis - deze artikels zijn nog te lezen op <https://kortweg.brussels>. In deze editie gaan we dieper in op onze afdelingen.

Wij danken Liberas voor het onderzoek- en schrijfwerk rond 150 jaar Willemsfonds Brussel! Liberas is het erfgoedcentrum voor de geschiedenis van het vrijheidsideaal in al zijn facetten. De organisatie is in 1982 opgericht als bewaarplaats voor de geschiedenis van het liberalisme in Vlaanderen en België. Intussen is Liberas uitgegroeid tot een archiefinstelling die zich ook richt op personen, denkgroepen, (niet-zuilgebonden) beroepsorganisaties, vrije beroepen en allerlei andere groepen die een bijdrage lever(d)en aan het realiseren van het vrijheidsideaal. Meer info over Liberas vind je op www.liberas.eu

9 19 gemeenten ... afdelingen à volonté

Bij de stichting van Willemsfondsafdeling Brussel in 1873 is het territorium heel breed gedefinieerd. Het gaat immers niet enkel over de 'stad Brussel', ook in Sint-Joost-ten-Noode, Schaarbeek, Elsene, Sint-Gillis, Ukkel, Anderlecht, Molenbeek, Koekelberg, Etterbeek en Laken wordt druk geronseld. In het daaropvolgende decennium komen daar nog Kuregem, Ganshoren, Groot-Bijgaarden, Nederover-Heembeek, Sint-Aghata-Berchem, Jette en Wemmel bij. De koek werd té groot om alles georganiseerd en gecoördineerd te krijgen. Vreemd genoeg zou dit in de daaropvolgende eeuw maar tot één afsplitsing leiden, daarna was het wachten tot 1971 voor in Jette een derde 'Brusselse' afdeling zou worden opgericht.

Schaarbeek

Die ene nieuwe afdeling is uiteraard Schaarbeek. Op 2 maart 1879 kondigt het bestuur van de afdeling Brussel aan dat in Schaarbeek/Sint-Joost-ten-Noode (toen nog Sint-Joost-ten-Oode) een nieuwe afdeling is opgericht. Bedoeling is de volksvoordrachten uit te breiden en geografisch toegankelijker te maken. ULB-professor J.F. Verstraeten wordt voorzitter maar gangmaker en boegbeeld is Emanuel Hiel. De start is flamboyant. De onderafdeling engageert zich tot grote ergernis van het algemeen bestuur onmiddellijk in de gemeenteraadsverkiezingen in het najaar van 1879 en de door hen gesteunde kandidaten Emanuel Hiel en Vanden Kerchove-Vanden Broeck worden verkozen. Schaarbeek juicht, Gent tandenknarst.

Het eerste werkjaar wordt afgesloten met niet minder dan 109 leden, onder hen burgemeester Achille Colignon en volksvertegenwoordiger en rector van de ULB Henri Bergé. De band met de Liberale Associatie is sterk. Willemsfonds Schaarbeek sluit een verbond met de associatie die op dat moment het gemeentebestuur in handen heeft en burgemeester, schepenen en gemeenteraadsleden worden allen lid van de afdeling. Het verbond houdt een aantal beloftes door het gemeentebestuur in: gemeentelijk onderwijs in beide landstalen en lager onderwijs in de moedertaal, de subsidiëring van kosteloos 'Vlaamsch onderwijs voor Walen en Vlamingen' in een zaal die door de gemeente ter beschikking wordt gesteld, tweetalige plaatsnamen en mededelingen van het stadsbestuur en tenslotte tweetalige prijsuitreikingen met ook Nederlandstalige boeken in het prijzenpakket.

De afdeling volgt ook verder het klassieke Willemsfondsstramien. Er zijn volksvoordrachten met muzikale intermezzo's en men wil de Brusselaar aan het lezen krijgen. Zowel Schaarbeek als Sint-Joost-ten-Noode beschikken op dat moment al over een mooie volksbibliotheek en de afdeling beslist om haar inspanningen op het verrijken van die bibliotheken te richten in plaats van zelf een bibliotheek op te richten. Vlaamse leergangen wordt, net als in Brussel, een volgend speerpunt. Met steun van de gemeente krijgt de afdeling een lokaal toegewezen waarin twee cursussen Nederlands worden georganiseerd: één voor anderstaligen (met 80 inschrijvingen in het eerste jaar) en één voor de Vlaamse Brusselaars (30 inschrijvingen). De afdeling Schaarbeek, intussen Schaarbeek-Evere-Sint-Joost of de Emanuel Hielafdeling, is nog steeds actief en dus één van de oudste Willemsfonds afdelingen van het land.

De vloedgolf van de jaren 1970

In juli 1971 keurt de Kamer van Volksvertegenwoordigers de wet op de bevoegdheden en de werking van de cultuurraden goed, Vlaanderen is vanaf nu autonoom bevoegd voor alle culturele aangelegenheden. Het Cultuurpact, dat de rechten van belangrijke ideologische en filosofische minderheden moest beschermen, volgt kort daarna. In 1973 keurt de

Kamer de desbetreffende wet goed, in 1974 volgt een Vlaamse variant in de vorm van een cultuurpactdecreet, de facto een decreet dat vooral de Vlaamse vrijzinnige minderheid zekerheid en bescherming biedt.

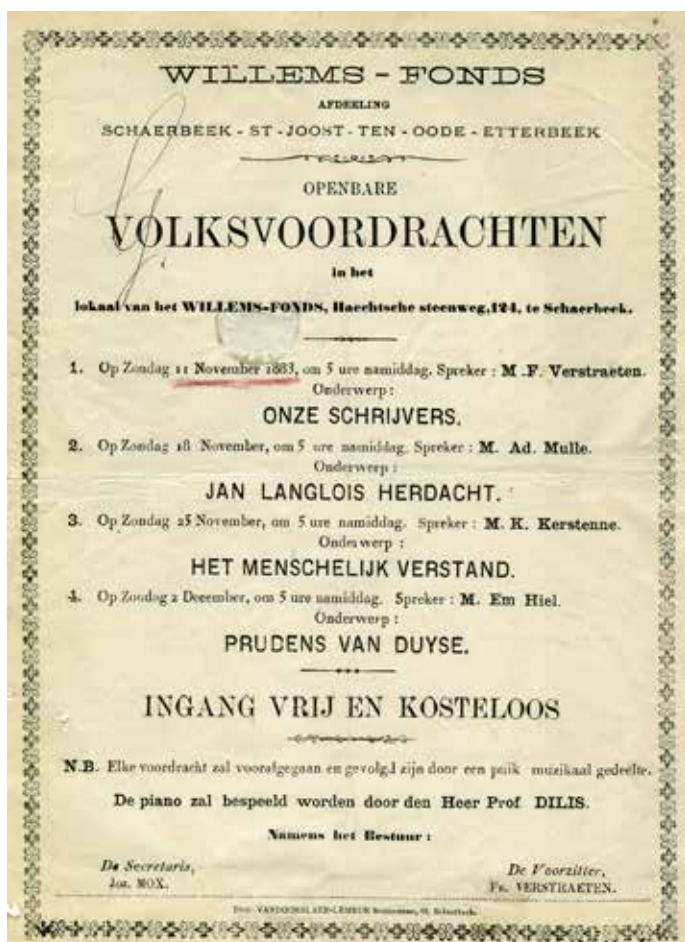
De nieuwe Vlaamse regels werken, door de wijze van subsidiëren, een versplintering in de hand en op enkele jaren tijd worden een tiental nieuwe afdelingen opgericht. Jette neemt in 1971 alvast het voortouw en wordt in 1974-1975 gevolgd door Elsene, Laken, Nederover-Heembeek, Oudergem, Ganshoren, Koekelberg en Anderlecht. Evere en Ukkel-Vorst zijn iets bezadigder en stichten een eigen afdeling in 1982, Haren volgt in 1983 en Woluwe in 1995.

In de gordel rond Brussel doet zich hetzelfde fenomeen voor en ook dat heeft uiteraard zijn gevolgen voor een aantal Brusselse Willemsfondsen die om tal van redenen een overstap naar een afdeling in de gordel maken. De faciliteitengemeenten Wemmel en Sint-Genesius-Rode krijgen een afdeling in respectievelijk 1976 en 1984, en in de andere Vlaamse randgemeentes gaat het net zo. De oudere afdelingen waaronder Zaventem (1939) en Steenokkerzeel (1938) krijgen het gezelschap van onder meer Tervuren (1974), Dilbeek (1975), Ternat (1976) en Grimbergen (1977). Aanbod in overvloed denk je dan. Brussel Hoofdstedelijk gewest telt in 2000 14 afdelingen, met aansluitend nog 24 afdelingen in Vlaams-Brabant. Het adagio "trop is teveel, en teveel is trop!", zoals een voormalig premier met Brusselse middenstandroots ooit terecht verklaarde, slaat toe in Vlaams-Brabant waar in de daaropvolgende jaren terug wordt afgeslankt.

De Brusselse afdelingen vandaag

In Brussel is die afslanking niet gebeurd en zijn er nog steeds veel afdelingen. Dat had ook zijn redenen. Enerzijds puur administratief: de subsidiëregeling van de VGC vereist dat er minstens 12 lokale afdelingen moeten zijn. Maar los daarvan zien we er ook echt de voordelen van in. Enerzijds garandeert het dat we overal vrijwilligers hebben - lokale verankering blijft heel belangrijk voor een vereniging als het Willemsfonds! En daarnaast hebben de vrijwilligers in de verschillende afdelingen andere interesses en kunnen ze in alle vrijheid de activiteiten organiseren die ze willen. Sommige afdelingen zetten daardoor meer in op muziek, andere op wandelingen, nog andere op comedyvoorstellingen, poëzie, geleide bezoeken aan tentoonstellingen of achter de schermen van gebouwen, enzovoorts. En dit alles proberen we zoveel mogelijk samen te communiceren in Kortweg en online. Op die manier trachten we voor elk wat wil(lem)s aan te bieden.

Heb je zelf ook goesting om mee te werken als vrijwilliger? Neem zeker even contact met ons op!

Uitnodiging Willemsfonds Schaarbeek-St.-Joost-ten-Oode-Etterbeek, 1883

VACATURE: ALLROUND OFFICE MEDEWERKER

Waarom precies jij?

- Je bent het hart van onze administratieve cel.
- Je hebt een echt doe-mentaliteit en oog voor verbetering.
- Je zorgt mee voor een warm onthaal en een effectieve communicatie met onze verschillende stakeholders.
- Je ontwerpt en implementeert zelf met gemak een plan van aanpak.
- Je stroomlijnt informatie en transformeert data in bruikbare gegevens.
- Je denkt gestructureerd en analytisch. Je slaagt er in om deze analyses om te zetten naar de praktijk.

Jij bent...

... een organisatorisch wonder. Eentje dat supergraag gestructureerd, nauwkeurig en zelfstandig werkt. Je bent bovendien van vele markten thuis en werkt even graag zelfstandig als in teamverband. Creativiteit en hulpvaardigheid zit in jouw DNA.

Waar kom je terecht?

De Instelling voor Morele Dienstverlening (IMD) behartigt de materiele en financiële belangen van de vrijzinnig humanistische gemeenschap. De IMD waakt erover om de financiële middelen efficiënt te besteden en zorgt ervoor dat de vrijzinnig humanistische gemeenschap zich volop kan focussen op de uitbouw van de morele dienstverlening en haar maatschappelijke doelstellingen.

Wat op je CV staat...

...is interessant, maar niet het allerbelangrijkste. Het is oké als je nog geen diploma hebt in de opleiding Office Management. Minstens zo belangrijk vinden wij jouw **organisatorisch talent** en jouw vaardigheid om aan verschillende taken en projecten tegelijk te werken. Zonder stress! Je hebt een sterke basis in Microsoft Office. En je bent erop gebrand om onze systemen te leren kennen en ze volgens jouw talenten te hanteren en helpen verbeteren.

Wat je terug krijgt, is ...

- ... een contract van onbepaald duur;
- ... een marktconforme verloning;
- ... de kans om je volwaardig (verder) te ontwikkelen, volgens een plan op maat;
- ... de opportuniteit om te werken in een jong en gedreven team waar je onmiddellijk veel mag doen, maar altijd kan rekenen op de steun van je mentor;
- ... appreciatie, omdat je echt een meerwaarde bent voor het team en niet zomaar iemand die verplicht komt meedraaien.

Informatie en sollicitatie:

- Per email met sollicitatiebrief, CV en foto aan ninnia.decoaster@demens.nu
- of schriftelijk aan Instelling voor Morele Dienstverlening Brussel, t.a.v. de voorzitter Jakobus Monteyne, Saintelettesquare 17, 1000 Brussel

Foto-album - een terugblik op de voorbije activiteiten

21 maart - Bezoek aan Belmundo en Groot Eiland

16 april - Bezoek aan Sterrenwacht MIRA

20 april - Geleid bezoek aan expo Histoire de ne pas rire, het Surrealisme in België

21 april - Bezoek aan de Basiliek van Koekelberg

Foto-album - een terugblik

23 april - Schwalbe-lezing in
GC De Kroon in Sint-Agatha-Berchem

23 ap - Stadsbezoek Rijsel (Lille)

25 april - Bezoek aan de MIVB
en metrostelpplaats Delta

27 april - Ochtend- en namiddagwa

op de voorbije activiteiten

27 april - Bezoek aan het Aegidium in Sint-Gillis

9 mei - Comedy-avond Han Solo in Anderlecht

wandeling rond het Meer van Genval

28 april - Kazachstaan Eetfestijn in St.-Joost-ten-Node

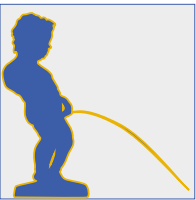

Kalender

BIERPROEFAVOND VOLLE GATZ

- Vrijdag 31 mei van 17u00 tot 20u00**
- Brasserie de la Senne - Zennebar, Anna Bochdreef 21, Brussel
- Gratis (betaal wat je drinkt)
- Meer info via suzanne.terhaar@willemsfonds.be
 - Willemsfonds Kanal en Jette i.s.m. Sven Gatz

150 JAAR WILLEMSFONDS BRUSSEL: STADHUIS VIERING EN AANKLEDING MANNEKEN PIS

- Zaterdag 29 juni om 11u00**
- Stadhuis, Grote Markt 8, Brussel
- Gratis
- Opgelet: enkel voor leden van Brusselse Willemsfondsafdelingen
Inschrijven via <https://mannekenpis.willemsfondsbrussel.be>
 - Alle Brusselse Willemsfondsafdelingen

COMEDY-AVOND: SERINE AYARI & GUESTS

- Zaterdag 1 juni om 20u00**
- Beursschouwburg
- 10 euro
- Tickets kopen via <https://comedy.willemsfondsbrussel.be>
 - Willemsfonds Ganshoren, Kanal, Sint-Jans-Molenbeek en Zuidwest-Brussel

FREEDOM & FANTASY POËZIEWORKSHOP

- Donderdag 5 september om 18u00**
- GC Op-Weule, Sint-Lambertusstraat 91, Sint-Lambrechts-Woluwe
- Gratis deelname
- Meer info en inschrijven via suzanne.terhaar@willemsfonds.be
 - Willemsfonds Kanal en Woluwe i.s.m. Speakeasy

MUZIKAAL OPTREDEN WIGBERT

- Woensdag 5 juni om 20u00**
- deBuren, Leopoldstraat 6, Brussel
- 15 euro
- Tickets kopen via <https://wigbert.willemsfondsbrussel.be>
 - Willemsfonds Brussel-Centrum i.s.m. EPFC

BRUSSEL ACHTER DE SCHERMEN: BEZOEK AAN TEMPORA IN VORST

- Vrijdag 13 september om 15u30**
- Tempora Vorst, Oude Vijverstraat 44/46, Vorst
- Gratis deelname
- Inschrijven via johan@willemsfondsbrussel.be
 - Willemsfonds Schaarbeek-Evere-Sint-Joost

ERASMOS VAN ROTTERDAM DOOR RAF VAN ROOY

- Donderdag 13 juni om 20u00**
- Erasmushuis, de Formanoirstraat 31, Anderlecht
- 3 euro voor leden / 5 euro voor niet-leden
- Tickets kopen via <https://erasmushouse.museum>
 - Willemsfonds Anderlecht i.s.m. Erasmushuis, Davidsfonds en Masereelfonds

MUSEUM SOIREE IN AUTOWORLD

- Zaterdag 14 september om 18u30**
- Autoworld, Jubelpark 11, Brussel
- Gratis deelname
- Inschrijven via <https://museumsoiree.willemsfondsbrussel.be>
 - Alle Brusselse Willemsfondsafdelingen

VERS FRUIT

- Donderdag 13 juni om 20u00**
- GC Nekkersdal, Emile Bockstaellaan 107, Laken
- Gratis deelname
- Inschrijven niet noodzakelijk, meer info via info@replicabookshop.be
 - Willemsfonds Kanal i.s.m. Replica Bookshop, GC Nekkersdal en Bibliotheek Laken

ZOMERBOEKET-WORKSHOP MET MARLEEN

- Vrijdag 14 juni om 19u00**
- GC Kontakt, Orbanlaan 54, Sint-Pieters-Woluwe
- 25 euro voor leden / 35 euro voor niet-leden
- Inschrijven via willemsfonds.woluwe@gmail.com
 - Willemsfonds Woluwe

Activiteiten-agenda

Onze activiteiten kan je ook steeds terugvinden op de website www.willemsfondsbrussel.be. Heb je nog vragen? Lukt het niet om in te schrijven of tickets te kopen? Aarzel zeker niet om onze coördinator Suzanne te contacteren via suzanne.terhaar@willemsfonds.be of tel. 0497 58 54 96

Lid worden

Wil je graag lid worden van het Willemsfonds? Dat kan heel eenvoudig. Je stort 15 euro op rekening BE39 0010 2817 2819 van Willemsfonds vzw. Per extra gezinslid stort je 3 euro bij. Ben je jonger dan 30 jaar? Dan kan je zelfs gratis lid worden: stuur een mailtje naar suzanne.terhaar@willemsfonds.be

flagey

PIANO

arcadi

volodos

12.06.24

flagey.be

© Arcadi Volodos